

*Борисенко Д.О., магістр, Щербак В.Г., д.е.н., проф.
Київський національний університет технологій та дизайну*

ЗАСТОСУВАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ СТРАХУВАННЯ ДО УМОВ УКРАЇНИ

Анотація. У статті розглянуто зарубіжний досвід у сфері страхування на основі дослідження країн–світових лідерів. Охарактеризовано особливості функціонування зарубіжних ринків страхування, а також визначено рівень їх розвитку. Обґрунтовано фактори, які сприяли успішному функціонуванню страхових ринків у розвинутих зарубіжних країнах.

Ключові слова: страхування; страховий ринок; зарубіжний досвід страхування; особливості ринку страхових послуг.

*Борисенко Д.А., магістр, Щербак В.Г., д.э.н., проф.
Киевский национальный университет технологий и дизайна*

ПРИМЕНЕНИЕ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА СТРАХОВАНИЯ К УСЛОВИЯМ В УКРАИНЕ

Аннотация. В статье рассмотрен зарубежный опыт в сфере страхования на основе исследования стран–мировых лидеров. Охарактеризованы особенности функционирования зарубежных рынков страхования, а также определен уровень их развития. Обоснованно факторы, которые способствовали успешному функционированию страховых рынков в развитых зарубежных странах.

Ключевые слова: страхование; страховой рынок; зарубежный опыт страхования; особенности рынка страховых услуг.

*Borysenko D., Shcherbak V.
Kyiv National University of Technologies and Design*

EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES IN INSURANCE TO THE CONDITIONS IN UKRAINE

Abstract. The article deals with foreign experience in the field of insurance based on the countries, which are world leaders. Characterized the features of the functioning of foreign insurance market and level of their development. Grounded factors that contributed to the successful functioning of insurance markets in developed foreign countries.

Keywords: insurance; insurance market; foreign insurance experience; features of the market of insurance services.

Постановка проблеми. Страхування є обов'язковим елементом кожної економічної та соціальної системи суспільства. Економіка не може функціонувати успішно без розвинутої системи страхування в країні. В розвинених державах страхування займає важливу позицію, адже воно надає гарантії у випадку непередбачуваних природних, техногенних та інших явищ. Однак в Україні ринок страхування знаходиться лише на етапі розвитку. Його успішний розвиток залежить від вдосконалення законодавчої бази, впровадження інновацій, підвищення конкурентоспроможності страхових компаній та подальшої інтеграції країни у міжнародні структури. Саме тому актуальним є дослідження ринку страхування в розвинених зарубіжних країнах з метою визначення особливостей його розвитку та можливостей запровадження досвіду в Україні.

Аналіз останніх досліджень та невирішена частина проблеми. Теоретичні аспекти зі сфери страхування досліджували такі вітчизняні науковці, як В.Д. Базилевич, О.Д. Вовчак, О.М. Павлова, Л.М. Гутко, Ю.В. Євченко, В.М. Фурман, М.В. Мних та інші.

Так, наприклад, В.Д. Базилевич [1] досліджував новітні тенденції та протиріччя на страховому ринку України; О.Д. Вовчак [2] аналізувала світовий досвід страхування та

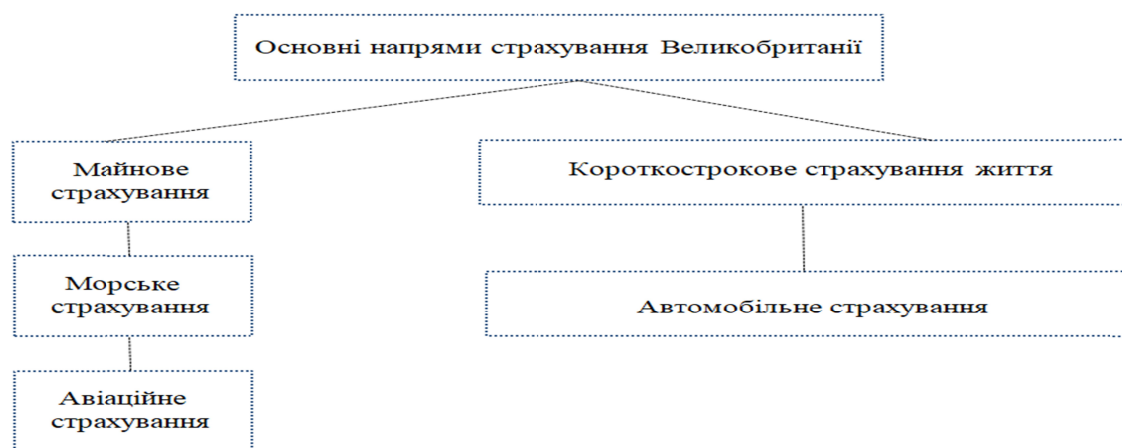
діяльність страхових компаній, як фінансових посередників; О.М. Павлова [3] пропонувала заходи щодо удосконалення функціонування ринку страхових послуг в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду; Л.М. Гутко [4] порівнювала та аналізувала досвід провідних країн світу у галузі страхування; Ю.В. Євченко [5] розробила комплексний, багатоаспектний аналіз світового ринку страхування за макроекономічними показниками; В.М. Фурман [6] та М.В. Мних [7] займалися вивченням питання функціонування страхових ринків країн Європи.

Однак страховим ринкам країн, які вважаються світовими лідерами страхової справи, приділено недостатньо уваги. Саме тому існує необхідність розглянути особливості функціонування страхових ринків Франції, Великобританії, Німеччини, США тощо, та дослідити їх досвід.

Мета статті – розглянути та проаналізувати ринки майнового страхування зарубіжних країн, особливостей їх функціонування, і можливості запровадження досвіду в Україні.

Основні результати дослідження. Зарубіжний досвід зі сфери страхування – це ефективний засіб для покращення умов праці на українському ринку страхування та вирішення безліч проблем, які існують у сьогоднішній день. Але якщо сліпо застосовувати зарубіжний досвід не буде достатнього ефекту вдосконалення і у майбутньому можливо виникнуть прогалини стосовно державного управління. Тому важливо враховувати не тільки зарубіжний досвід, а й національні тенденції [1].

Першою державою, ринок якої, я буду аналізувати, буде Великобританія. Ринок страхових послуг Великобританії, доволі значний час, був лідером зі страхування. Він задавав не тільки правила, а й умови страхування. У багатьох країнах світу, умови страхування Великобританії взяті за основу норм зі страхування. Щоб повисити якість послуг зі страхування, ринок страхових послуг Великобританії націлювався на удосконалення спеціалізації за окремими видами страхування [8]. П'ять основних напрямів зі страхування у Великобританії, наведено на рис. 1.

Джерело: узагальнено автором на основі [2].

Рис. 1. Напрями страхування Великобританії

Вся увага на вдосконалення відводиться саме на короткострокове страхування життя, морське страхування, автомобільне страхування, авіаційне страхування та на майнове страхування. Також на ринку страхових послуг Великобританії діють закони і про медичне страхування. В кожному з вище перерахованих напрямків працюють окремі угруповання, які характерні одним визнаним лідером в окремому напрямі.

Найбільший міжнародний ринок страхових послуг Великобританії розташований у Лондоні. Він обслуговує велику кількість страхових та фінансових установ різних країн

світу. Конкурентоспроможність даного страхового ринку заключається в тому, що великий акцент зроблений на кадровий потенціал страхувальника. Високорозвинена інфраструктура страхового ринку — є однією з найголовніших конкурентних переваг. Щодо контролю та дисципліни фінансових операцій на ринку страхових послуг Великобританії, то цю діяльність контролює спеціально відведений орган страхового нагляду, який має досить широкі повноваження. Якщо орган нагляду встановить факт порушення, то карні санкції будуть нараховуватися аж до закриття страхової компанії–правопорушника.

На ринку страхових послуг Великобританії створено 15 тисяч інститутів для брокерів. Кваліфіковані посередники гарантують успішну роботу страхових компаній, а страхування відіграє велику роль в економіці Великобританії [9].

Переваги ринку страхових послуг Великобританії наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Переваги страхового ринку Великобританії	
Переваги ринку страхових послуг Великобританії	
1.	Ринок страхових послуг Великобританії вважається найдосвідченішим страховим ринком та авторитетом зі сфери страхування в світі. Характерний – величезним багажем знань з теорії та практики страхування.
2.	Великий акцент зроблений на кадровий потенціал страхувальника.
3.	Проведена спеціалізація за окремими видами/напрямами страхування.
4.	Створення та заохочення угруповань, які працюють над окремими видами/напрямами страхування.
5.	Створення інститутів для брокерів.
6.	Ринок послуг зі страхування займає значну частку в економіці Великобританії, так як двадцять відсотків акцій британських компаній належать страховому ринку.
7.	Не існує аналогів на ринку страхових послуг страховій компанії «Лондонський Ллойдс»

Особливості ринку страхових послуг Великобританії наведено на рис. 2.

Джерело: узагальнено автором на основі [4].

Рис. 2. Особливості ринку страхових послуг Великобританії

Ринок страхових послуг Франції характеризується досконалою системою надання страхових послуг. Рівень страхової культури та рівень державного регулювання знаходиться на досить високому рівні. Цю інформацію доводить, те що згідно з встановленим законом про страхування у Франції, якщо на території країни нанесена шкода майну фізичних або юридичних осіб від наслідків стихійних катастроф, то відшкодування відбуваються за рахунок страхових компаній. Але це у тому випадку, якщо будівництво не було здійснено у районах, які віднесені до зони ризику або, якщо правила попередження стосовно наслідків від стихійних катастроф не порушені. В інших випадках відшкодування збитків не здійснюються, так як державне регулювання створює «план ризику», в якому зазначено, яка територія до якого ризику відноситься і яка небезпека може спіткати.

Регулюванням страхової діяльності займається страховий комітет. До складу якого входять: представники страхових компаній, депутати та сенатори, страхові комісари. Страховий комітет здійснює контрольні ревізії, які, в свою чергу, допомагають викрити правопорушників та збільшити конкурентоспроможність страхових компаній.

Особливості ринку страхових послуг Франції наведено на рис. 3 [10].

Джерело: узагальнено автором на основі [5].

Рис. 3. Особливості ринку страхових послуг Франції

Досвід ринку страхових послуг Японії не значний, так як іноземні страхові установи поглинають японські страхові компанії–банкроти. У Японії, на даний момент, функціонують тільки вісім страхових компаній–лідерів. Але і до цих компаній, японці відносяться дуже вимогливо. Вони вивчають і економічні показники, і рейтинги страхових компаній. Японські страхові компанії займаються страхуванням лише надійних клієнтів, так як зараз вони мають за мету будь-якими зусиллями збільшувати власний дохід.

Особливості ринку страхових послуг Японії наведено на рис. 4 [11].

Якщо аналізувати досвід страхування США, то можна відзначити, що кожний штат має свою унікальну нормативно-правову базу зі страхування. Але нормою та взірцем законодавства зі страхування є страхова нормативно-правова база Нью Йорка.

Страхові компанії мають право на створення власної страхової політики, на розробку факторів на відшкодування збитків тощо. Приватні страхові компанії відіграють значну роль у фінансово-економічній системі країни. Так як на ринку страхових послуг США відбулося затвердження зниження ризиків від стихійних катастроф та економічних криз, відбувся

значний розвиток у страхуванні в цілому. Конкурентною перевагою є і те, що пенсійні фонди інвестують у сферу страхування життя населення.

Джерело: узагальнено автором на основі [5].

Рис. 4. Особливості ринку страхових послуг Японії

Особливості ринку страхових послуг США наведено на рис. 5 [12].

Джерело: узагальнено автором на основі [5].

Рис. 5. Особливості ринку страхових послуг США

Ринок страхових послуг Австрії характерний створенням фонду катастроф. Цей фонд відшкодовує збитки народному господарству, яке зазнало лиха від природних катастроф. На державному рівні – відшкодовуються і частина страхових внесків.

Особливості ринку страхових послуг Австрії наведено на рис. 6 [13].

Джерело: узагальнено автором на основі [6].

Рис. 6. Особливості ринку страхових послуг Австрії

Особливості ринку страхових послуг Ізраїлю наведено на рис. 7 [14].

Джерело: узагальнено автором на основі [7].

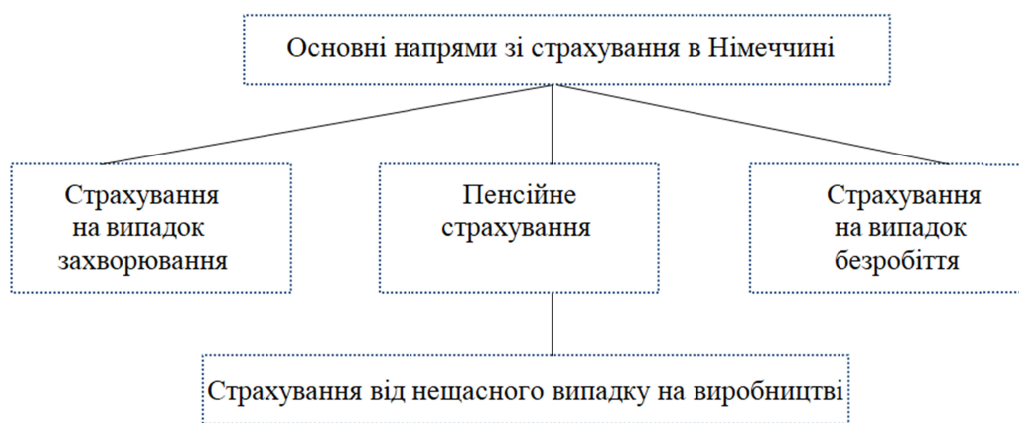
Рис. 7. Особливості ринку страхових послуг Ізраїлю

Особливістю страхового ринку Ізраїлю є те, що державне регулювання країни направлено на мінімізацію зловживанням великого обігу коштів. Тобто держава забороняє використання коштів клієнтів страхових компаній. Кошти, які були утверджені на страхування майна, не можуть бути використані для страхування авто або життя. Ці операції досить ретельно контролюються на державному рівні.

Ринок страхових послуг Ізраїлю також характерний нестандартним підходом до обслуговування клієнтів. Наприклад, останнім часом, прослідковується тенденція страхування окремих частин житла. Тобто, перед клієнтом виникає вибір: займатися страхуванням всього будинку, чи окремих частин, таких як: стіни, підлога, стелі, труби тощо. Також популярності набирає страхування вмісту будинку, це наприклад: страхування одягу, побутових приборів, посуду тощо.

Останні роки ринок страхових послуг Німеччини динамічно розвивається. Обов'язковою умовою для страхових компаній є отримання ліцензії на надання послуг зі страхування від федерального фінансового наглядового органу.

Чотири основних напрямів зі страхування в Німеччині, наведено на рис. 8 [15].

Джерело: узагальнено автором на основі [15].

Рис. 8. Напрями страхування в Німеччині

Особливості ринку страхових послуг Німеччини наведено на рис. 9.

Джерело: узагальнено автором на основі [15].

Рис. 9. Особливості ринку страхових послуг Німеччини

Висновки та пропозиції. Державне регулювання кожної з країн встановлює норми поведінки для учасників страхового ринку, а саме Франція дотримується Страхового Кодексу, Німеччина – «Закон про страховий договір» тощо. Підводячи висновок вище сказаному, можна відмітити одну характерну рису, яка присутня у всіх аналізованих країнах – це бажання створювати свою діяльність на загальних правах та нормах, тобто повністю підкорюватися чинним законам держави.

Звичайно, багато страхових компаній працюють за кордоном, маючи філії, та утворюючи транснаціональні корпорації. Але при цьому структура ринків страхових послуг різних країн знаходиться у взаємодії з рештою. Тому, щоб застосовувати зарубіжний досвід страхування до умов України потрібно, в першу чергу, вдосконалити державне врегулювання України зі сфери страхування. Також для конкурентоспроможності потрібно використовувати новітні технології, приймати нестандартні рішення щодо надання страхових послуг, впровадити нові нормативи якості надання страхових послуг. І у майбутньому, якщо заходи будуть виконані, страховий ринок України буде відповідати світовим стандартам.

Список використаної літератури

1. Базилевич В. Д. Новітні тенденції та протиріччя на страховому ринку України [Електронний ресурс] / В. Д. Базилевич. – Режим доступу: http://papers.univ.kiev.ua/1/ekonomika/articles/bazilevich-v-new-trends-and-contradictions-in-the-insurance-market-of-ukraine_18729.pdf.
2. Вовчак О.Д. Діяльність страхових компаній як фінансових посередників: світовий досвід та можливості для України [Електронний ресурс] / О. Д. Вовчак. – Режим доступу: www.irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe.
3. Павлова О. М. Удосконалення функціонування ринку страхових послуг в Україні із урахуванням зарубіжного досвіду [Електронний ресурс] / О. М. Павлова. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1180>.
4. Гутко Л. М. Досвід провідних країн світу у галузі страхування / Л. М. Гутко // Економіка. Фінанси. Право. – 2005. – № 11. – С. 22–24.
5. Євченко Ю. В. Страхування в країнах з ринковою економікою (використання світового досвіду в умовах України) [Електронний ресурс] / Ю. В. Євченко // Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – Київ, 2007. – Режим доступу: <http://forinsurer.com/public/07/04/20/3051>.
6. Фурман В. М. Особливості формування страхових ринків країн з перехідною економікою / В. М. Фурман // Економіст. – 2008. – № 8. – С. 74–76.
7. Мних М. Досвід функціонування страхових ринків зарубіжних країн / М. Мних // Економіка. Фінанси. Право. – 2002. – № 5. – С. 38–39.
8. Прандецкий І. Інтеграція страхового ринку зарубіжних країн / І. Прандецкий // Фінансові послуги. – 2013. – № 3. – С. 8–12.
9. Рубан С. О. Майнове страхування: досвід країн Європи / С. О. Рубан, Д. Р. Абрамітова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2012. – № 36. – С. 228–236.
10. Серикова Г. С. Зарубежный опыт функционирования страхового рынка в условиях интеграции [Електронний ресурс] / Г. С. Серикова, А. М. Тынгишева // Ассоциация "Евразийский экономический клуб ученых". – 2013. – Режим доступу: <http://global.org/ru/node/49828>.
11. Супрун А. Світовий і національний страховий ринок: відмінності та взаємозв'язки / А. Супрун, Т. Петрішина // Економічний аналіз. – 2012. – № 11. – С. 233–237.
12. Система страхування в США [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://financialcrisis.ru/sistemastraxovaniyavssha>.
13. Класифікація страхування у країнах ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://insins.net>.
14. Глобальний ринок страхування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com>.
15. Навара І. Соціальне страхування в Німеччині / І. Навара // Русская Германия. – 2006. – № 161.